

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. október 22.

LATIN NYELV

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

Emléktábla Szardínia legyőzése után (Livius: Ab urbe condita XLI.28)

Eo anno tabula in aede matris Matutae |² cum indice hoc posita est: |⁴ „Ti. Semproni Gracchi consulis imperio auspicioque |² legio exercitusque populi Romani Sardiniam subegit. |⁴ In ea provincia hostium caesa aut capta sunt supra octoginta milia. |⁵ Re publica felicissime gesta |³ atque liberatis sociis, |² vectigalibus restitutis |² exercitum salvum atque incolumem |³ plenissimum praeda |² domum reportavit; |² iterum triumphans in urbem Romam rediit. |⁴ Cuius rei ergo |² hanc tabulam donum Iovi dedit.” |³

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szövegkörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékos meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Abban az évben Matuta anya templomában egy táblát helyeztek el ezzel a felirattal: „A római nép legiója és hadserege Ti. Sempronius Gracchus consul főparancsnoksága alatt leigázta Szardíniát. Ebben a provinciában az ellenség soraiból több mint nyolcvanezren estek el vagy kerültek fogságba. Miután az állam ügyét igen szerencsésen intézte és a szövetségeseket felszabadította, az adóbevételeket helyreállította, a hadsereget épen és sértetlenül, zsákmányban igen gazdagon vitte haza; másodszer tért vissza Róma városába diadalmenetet tartva. Ezért állította (adta) ezt a táblát ajándékkul Jupiternek.”

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el.

1. Változtassa meg a következő szókapcsolatok számát, az eset azonban maradjon változatlan! (8 pont)

oppidum vetus	<i>oppida vetera</i>	1 + 1 pont
de vita, qua	<i>de vitis, quibus</i>	1 + 1 pont
harum rerum	<i>huius rei</i>	1 + 1 pont
vocem illam	<i>voces illas</i>	1 + 1 pont

2. Határozza meg a lehető legpontosabban az itt szereplő főnevek és igék nyelvtani alakját! (4 pont)

domine	<i>vocativus</i>	1 pont
regere	<i>inf. impf. act. / imperativus pass. sg. 2. / praes. impf. ind. pass. sg. 2. / fut. impf. ind. pass. sg. 2.</i>	1 pont
move !	<i>imperativus, sg. 2.</i>	1 pont
urbe	<i>sing. abl.</i>	1 pont

3. Határozza meg az igealakokat! (6 pont)

Pl.: *amo* = praes. impf. ind. act. sg. 1.

laboraverunt	<i>praes. perf. ind. act. pl. 3.</i>	1 pont
natus est	<i>praes. perf. ind. deponens / pass. sg. 3.</i>	1 pont
posuerim	<i>praes. perf. coni. act. sg. 1.</i>	1 pont
movebitur	<i>fut. impf. ind. pass. sg. 3.</i>	1 pont
veniat	<i>praes. impf. coni. act. sg. 3.</i>	1 pont
fuissetis	<i>praet. perf. coni. act. pl. 2.</i>	1 pont

4. Írja le a *duco* 3 *dux*, *ductum* ige következő alakjait! (4 pont)

inf. impf. pass.	<i>duci</i>	1 pont
part. impf. act.	<i>ducens (-entis)</i>	1 pont
inf. perf. pass.	<i>ductus 3 esse / ductum 3 esse</i>	1 pont
part. inst. act.	<i>ducturus 3</i>	1 pont

5. Milyen igenevet vagy igeneves szerkezetet talál az alábbi mondatokban? (4 pont)

Orpheus sole oriente semper canebat.	<i>ablativus absolutus</i>	1 pont
Lingua Latina non difficilis esse dicitur.	<i>nominativus cum infinitivo</i>	1 pont
Docendo discimus.	<i>gerundium</i>	1 pont
Milites Caesaris fortes fuisse audivi.	<i>accusativus cum infinitivo</i>	1 pont

6. Cicero explicavit, cur Romani deos et deas colerent.

a. Milyen alárendelt tagmondatot ismer fel ebben az összetett mondatban? (1 pont)

függő kérdés / kérdő tárgyi mellékmondat

b. Milyen módban áll az alárendelt tagmondat állítmánya, és ezt mi indokolja? (2 pont)

coniunctivusban, a mellékmondat fajtája / a függő kérdés miatt

c. Miért áll ebben az időben, actióban (impf. – perf.) az alárendelt tagmondat állítmánya? (2 pont)

*praeteritum, mert a főmondat állítmánya múlt idejű;
imperfectum, mert a két tagmondat egyidejű*

(1 pont adható az utolsó kérdésre, ha a válasz az, hogy „a consecutio temporum miatt”)

7. Mi az ige ellentétes jelentésű párja? Teljes szótári alakot adjon meg! (2 pont)

taceo	<i>dico 3 dixi, dictum / loquor, loqui, locutus sum / clamo 1, clamavi, clamatum / cano 3 cecini, can(ta)tum (bármely verbum dicendi elfogadható)</i>	1 pont
nolo	<i>volo, velle, volui (bármely akarást jelentő ige elfogadható)</i>	1 pont

8. Képezzen a főnevekből mellékneveket! (Nem kérjük a melléknév teljes szótári alakját.) Mit jelentenek a létrejött melléknevek? (2 pont)

<i>főnév</i>	<i>melléknév</i>	<i>a melléknév jelentése</i>	
civis	civilis	polgári, közösségi, állami	0,5+0,5 pont
populus	popularis	népi	0,5+0,5 pont

A feladatsor végső pontértékének kiszámításakor a vizsgázó javára felfelé kell kerekíteni.